

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in ponedeljka ob 5 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi episi naj se pošiljajo uredništvu lista. Nežalostna pisma se ne sprejemajo in rokopi si se ne vračajo.

zajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. Lastnik konsorcijski lista „Edinosti“. — Tisk tiskarne „Edinosti“, vpisane zadruge z omejenim prečištom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Nacelnina znaša: Za celo leto K 24—
za pol leta 12—
za tri mesece 6—
za nedeljsko izdajo za celo leto 5-20
za pol leta 2-60

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglaš se računajo na milimetre v širini ene kolone

Cene: Oglaš trgovcev in obrtnikov mm po 10 vin

Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglaš denarnih za-

vodov mm po 20 vin

Oglaš v tekstu lista do pet vrst K 5—

vsaka nadaljna vrsta 2—

Mali oglaš po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev

Oglaš sprejema inšerati oddelek „Edinosti“. Naročnine

in reklamacije se pošiljajo v pravi list. Plačje se izključno le

upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu.

Uprava in inšerati oddelek se nahajata v ulici Sv. Frančiška

Asiškega št. 20. — Poštnohranilni račun št. 841.652.

Ustavljene ruski napadi v Karpatih. - Zadnji boji na vzhodni fronti.

DUNAJ, 13. (Cenz.) Z velikimi silami in z ogromnimi žrtvami zapričeto veliko rusko ofenzivo, od katere je ne samo vodstvo carske armade, ampak ves tropski razum pričakoval odločen vpliv na nadaljni potek vojne, če že ne ravno končno odločitev, je smatrati kot izjavljeno.

Prebitje avstrijsko - nemške karpatske fronte, iz tega rezultirajoča premaknitev južnega križa zveznih armad, avtomatično potni njenega centra z nato sledečim napadom proti pruski Sleziji, to je bil morda cilj veliko zasnovane ofenzive našega dednega sovražnika.

Poizkus prebitja naše karpatske fronte na zapadu in v sredini, je smatrati pač kot definitivno končan; mogoče bodo sledile sedaj večje sovražne akcije proti jugovzhodni Galiciji in Bukovini. Prepričani smo, da jim je tudi tam usojen neuspeh, kajti naše trdno sklenjene in utrjene čete bodo tudi v bodočnosti odbile vse sovražne navale.

Boji na severovzhodni fronti.

BUDIMPEŠTA, 13. (Cenz.) »Az Est« poroča iz Ungvarja: Da bi zasedel naš okoli Uložkega prelaza se nahajajoče postojanke, je izvršil sovražnik preko zemljinske strani obkoljevalni manever, ki pa se je popolnoma izjalovil.

Rusi so prodirali ob potoku Lubnya proti dolini reke Ung, a so pri Volosati in Kis - Volgyju zašli med dva ognja. Napad je bil odbit, pri čemer smo ujeli mnogo vojakov.

Pri Patak - Ujalu smo odbili močen ruski napad. Tudi tu ni mogel prispeti sovražnik v dolino Ung. Pri svojih akcijah je imel sovražnik znatne izgube. V teh bojih se je posebno odlikovala armadna skupina Szurmaj.

UNGVAR, 13. (Cenz.) V komitatu Saroš in Zemlin je sovražnik dozdnevno ustavljal svoje napade. Tudi na vseh ostalih bojnih frontah vlada v splošnem mir. Zdi se, da zmanjšuje sovražnik munice, ker so napadali poizkusi zadnje dni močno oslabele. Izgube Rusov v zadnjih bojih so večje, kakor se je prvotno domnevalo.

ČERNOVICE, 13. (Cenz.) Potrjuje se, da je pri njihovem zadnjem umikanju utonilo v vodovirih doline Dnjestra veliko število Rusov.

Boj Nemčije proti tropskoprazumu na morju.

ROTTERDAM, 13. (Kor.) »Nieuwe Rotterdamse Courant« poroča iz Londona: V Falmouthu je bilo izkrcanih okoli 100 potnikov parnika »Weyfarer«. Dosedaj ni bilo mogoče dognati, če je zadel »Weyfarer« na kako mino ali je bil morda torpediran ali pa je mogoče povzročila nesrečo kaka eksplozija na krovu ladje. V začetku se je zdelo, kakor da se bo parnik potopil. Toda pozneje je prišel mimo neki tovorni parnik, ki je odvedel posrečenega »Weyfarerja« v pristanišče.

HAAG, 13. (Kor.) Od zadnje objave glede naplavljenih min ob nizozemskem obrežju, so bile pri Helderju uničene štiri, ob obrežju pa deset min. Od teh jih je bilo pet angleških, ena nemška, ostale pa neznanega izvora. Med Helderjem in Hoeck van Hollandom je bilo uničenih 44 min, od teh 41 angleških, 1 francoska in 5 nemških, ostale neznanega izvora.

Od začetka vojne je bilo najdenih 487 min, od teh 259 angleških, 54 francoskih in 28 nemških. Izvor ostalih je nepoznan.

Interniranje „Kronprinza Wilhelma“.

LONDON, 13. (Kor.) »Daily Telegraph« poroča iz Newyorka: Kapitan nemške pomorske križarke »Kronprinz Wilhelm« je izjavil, da ni imel nobenih topov, ko je odšel 31. avgusta iz Newyorka. Šele pri uplenitvi angleškega parnika »Correntina« je prišel do njih. Zato pa je bil vedno v skrbih radi pomanjkanja živil. Posadka se je živela meseca decembra skoro izključno z rižem, ki je bil močno pokvarjen od morske vode. Tako je nastala bolezen beri-beri, posebno med ujetniki. Pomozna križarka je uplenila tekom svojih voženj na nekem francoskem parniku precej sivega suhna, iz katerega so bile napravljene uniforme za moštvo.

Umaknitev Venizelosa iz političnega življenja.

ATENE, 12. (Cenz.) Sklep Venizelosov, da se umakne iz politične tribune, na kateri je vladala njegova močna osebnost 4½ leta je napravila v vsem narodu najglobočji vtis. Celo njegovi nasprotniki priznavajo njegove zasluge za Grško, ki so najtesneje spojene z novo zgodovino Grške. Toda ta sklep je bil edini izhod, potem ko je Venizelos s svojim pismom na kralja začel v zagato. To je Venizelos

izprevidel tudi sam. Kakor poudarja v »Patrisu«, bi v slučaju, če narod odobrava njegovo politiko in če bi ga krona zopet poklicala na vlado, zahteval poprej popolno zadoščenje.

Če bi ne obstojale zunanje nevarnosti, je izjavil Venizelos, bi bil pripravljen sprejeti boj. Tako pa se raje umakne iz političnega življenja. Brezdvomno in to priznavajo vsi trezni ljudje, bi Venizelosovo nadaljno bivanje na Grškem pri novih volitvah postavilo narod pred alternativo, da odloči med njim in kraljem. Eventualna njegova zmaga bi pomenila namreč popolnoma odobravanje njegovega zadnjega koraka in dementiranje kralja, ki je izjavil po svoji vladi, da se ni nikdar strinjal z Venizelosovim predlogom glede eventualnega odstopa grškega ozemlja Bolgarski.

Na zborovanju liberalnih članov zbornice je izjavil Venizelos, da je njegov sklep, da se umakne iz političnega življenja, neomajen. Najbrže zapusti za vedno Atene in se naseli kje na Francoskem.

Inspekcijsko potovanje nadvojvode Salvatorja.

TRENČIN, 13. (Kor.) Semkaj je prispel v svrhu nadziranja sanitarnih naprav, posebno opazovalne postaje, nadvojvoda Franc Salvator. Nadvojvoda si je ogledal v spremstvu višjega župana in vojaškega poveljnika vojaške in mestne bolnišnice in novo ustanovljeno opazovalno postajo in izrazil pri tej priliki svoje popolno zadovoljstvo in priznanje.

Popoldne je nadvojvoda v spremstvu višjega župana nadaljeval svoje inspekcijsko potovanje.

Novi nemški poslanik na Švedskem.

STOCKHOLM, 12. (Kor.) Nemški poslanik baron Lucius je izročil danes v slovesni avdijenci kralju svoje poverljivo pismo.

Ponesrečen nemški parnik.

KALMAR, 12. (Kor.) Hamburški parnik »Magdalena Blumenthal«, z 2200 ton premoga na potu iz Stettina v Oxelesund, se je večeraj zvečer pri Oelandu ponesrečil in zavezil na sipine. Njegov položaj je kritičen.

Povodnji na Francoskem.

ŽENEVA, 13. (Kor.) Kakor poroča neki list iz Chalons sur Saone, zavzemajo povodnji na srednjem Francoskem ogrožujoč značaj. V dolini Saone so obrežna ozemlja pod vodo.

Ameriški »Rdeči križ« za pobijanje legarja v Srbiji.

LONDON, 13. (Kor.) »Daily Telegraph« poroča iz Newyorka: Generalni major armade Zedinjenih držav Gorgas je prevzel vodstvo velike misije Rdečega križa, ki hoče pobijati legar v Srbiji. Gorgas je dežloval že uspešno z enako misijo na Kubi in v južni Afriki.

Prepoved izvoza niklastega in bakrenega denarja iz Francoske.

BASEL, 13. (Kor.) »Baseler Nachrichten« poročajo, da so v francoskih krajih v obmejnem ozemlju 1. aprila nabili razglas, s katerim se prepoveduje izvoz niklastega in bakrenega denarja, tudi inozemskega. Izjeme more dovoljevati edino le francoski finančni minister.

Prepoved glede uživanja alkohola na Angleškem.

LONDON, 13. (Kor.) Gostilničarji ne verujejo, da bi vlada prepovedala, pa bi to tudi samo deloma, alkohol. Prepričani pa so, da se bodo gostilne prej zapirale in so pripravljeni udeležiti se akcije glede znižanja užitka žganja. Objavljenje prepovedi je povzročilo, da so se ljudje razprostrbali z večjimi množinami whiskeyja. Prodajalci so ga prodali toliko, da ga niso mogli od producentov dovolj dobiti.

Pogodba med strokovno delavsko zvezo shefielske municijske industrije in vlado.

LONDON, 13. (Kor.) Člani strokovne delavske zveze shefielske municijske industrije so sklenili z vlado pogodbo, glasilno katere se pri delu lahko porabljajo tudi napot izučeni in ženski delavci.

General Cherdols o poteku in koncu vojne.

KOPENHAGEN, 13. (Kor.) »National Tidende« poroča iz Londona: General Cherdols piše v listu »Le Peuple«: Vojna se najbrže odloči tekom poletja po odločilni bitki med Mozo in Mozelo, kjer bo nemška fronta v razdalji 30 milj dolžine in 6 milj širočine prebita. Potem bo obča ofenziva zaveznikov potisnila Nemce do Rene nazaj. Nato pa sledi odločilna bitka na desnem bregu reke Rene.

Hakki paša zopet v Carigradu.

CARIORAD, 13. (Kor.) Bivši veliki vezir Hakki paša se je po dveletni odsotnosti

povrnil v Carigrad. Hakki paša se je za časa balkanskih konferenc mudil v Londonu in od začetka vojne v Berlinu.

Zakaj imajo Nemci toliko sovražnikov?

Dunajska »Zeit« je priredila za Velikonoč anketo o vprašanju: »Zakaj imajo Nemci toliko sovražnikov na svetu?« Uredništvo je reklo v uvodu, da je dosednji potek vojne pokazal dejstvo, ki iznenaduje, da ima namreč Nemčija v tujem svetu več sovražnikov, nego se je mislilo pred vojno. In to ne samo v državah, s katerimi se vojuje, ampak tudi med narodi nevtralnih držav. Zato se je s svojim vprašanjem obrnilo do raznih predstaviteljev znanosti in umetnosti in do politikov.

Večina odgovorov se strinja in ponavlja samo to: Nemci so silno napredovali v kulturi, v ysem, pa so jim sedaj drugi zavidni. Iz zavisti in konkurence so se dvignili proti njim.

Zanimiv je odgovor znanega zgodovinarja Friedjunga, ki opozarja na nastopna historična dejstva. Ko je v prvi polovici stoletja hiša Habsburgovcev zavladala v Nemčiji, Španiji, Belgiji in Italiji, in ko je Wallenstein podvrnil cesarju Ferdinandu II. tudi severno Nemčijo, se je ustvarila proti njemu koalicija: švedski kralj Gustav Adolf, Francoska s kardinalom Richelieuem in papež Urban VIII. Isto se je zgodilo francoskemu kralju Ludoviku XIV. in Napoleonu I., kakor nositelja premoči v Evropi. Proti militarni državi Friderika Velikega se je združil skoro ves kontinent. Ko je Anglija v sedemletni vojni osvojila Indijo in Kanado ter je imela najmočnejšo mornarico na svetu, tedaj je bila za časa osvobodilne vojne Severne Amerike polovica Evrope oborožena proti Angliji. Istotako so bili vsi proti Avstriji v prvi polovici devetnajstega stoletja, ko je vladala v Italiji in Nemčiji. Mržnja proti Nemčiji je dosegla svoj višek v septembru minolega leta, ko je nemška vojska stala pred vrati Pariza in ko so se toliki nevtralnici bali svetovnega gospostva Nemcev. Ako sedaj znaga Nemčija, bo imela toliko sovražnikov, kolikor jih je imel Napoleon na višku svoje slave.

Ogrske in avstrijske žrtve.

Tu sem bral pretekle dni v naših listih: Vojno povelje št. 53 v Zagrebu veli: »Na prošnjo kr. ogr. ministra za bogočastje in nauk se odreja, da se na visokih šolah v deželah sv. ogrske krone učeči se enoletni prostovoljci letnikov 1895 in 1896 ki so že unovačeni, kakor tudi vojni prostovoljci letnika 1891, ki so vsled prostovoljnega pristopa v skupno vojsko imeli nastopiti svojo dejansko službo dne 1. oziroma 15. aprila, se imajo vpoklicati v tako službo šele 15. maja. Ta odlog nastopa dstopa dejanske službe velja tudi za take enoletne prostovoljce, ki obiskujejo še srednje šole ter bodo svoje šolsko leto dovršili šele začetkom maja. Za enoletne prostovoljce, pristojne na Hrvaško in Slavonsko, ta odredba nima veljave«. Ta odredba deli prostovoljce sv. ogrske krone v take, ki morajo nastopiti svojo po zakonu odločeno službo 1. oziroma 15. aprila in take, ki bodo oblekli svojo vojaško suknjo šele čez en ali pol drugi mesec kasneje. Poskrbljeno pa je po navedeni odredbi na prošnjo ogrskega ministra, da zadene v sedanjih krvavih razmerah največje sile, ko treba čimprej postaviti vse svoje moči v službo ene iste skupne domovine, taka usluga ravno madjarski inteligenci naraščaj! Zakaj se loči tu v takem odločnem trenutku dežele ogrske krone v dva dela v tako kričečem razmerju, to ni umljivo. Kajti to stoji, da Ogrska vedno in vedno povdaja edinstvenost med Ogrsko in Hrvaško. Tu pa, kjer treba dati svojo najboljšo, svojo srčno kri za skupno domovino v dobi, ko je treba postaviti v boj zadnjega državljanja, pa mora hrvaška srčna kri prej teči. Ali dobi zato tudi posebno plačilo? Na bojnem polju gotovo!

Zdaj pa pomisli še to: ogrski ministrski predsednik Tisza je bil za novo leto rekel nekaj o nagradi in plačilu. Komu? Hrvatom? Avstrijcem? Rekel je, da mora biti poplačana — Ogrska.

Zakaj skrbi ogrski naučni minister za madjarski inteligenci naraščaj?

»Pester Loyd« je list, ki diše ogrski zrak v madjarski prestolnici, kjer ministrstvo Tisza in tovariši. Ta list pravi 28. marca v vojnem tedenskem pregledu o pomenu denarja in ljudi: »Dragocenejši kakor dragocena kovina so postali v moderni vojski ljudje. Minili so časi, ko se je moglo za denar kupiti švicarskih vojakov. Morda je najpomembnejši politični nauk ki ga bomo spoznali iz skušenj te vojske, ravno ta, da mora vsaka država paziti na varčno uporabo svoje denarne moči, prav tako pa tudi na to, kako si varčno ohrani svoje prebivalstvo«.

Ogrska država skrbi torej, kako si »varčno ohrani« svojo srčno kri — svojo inteligenco, ker se boji, da bi morda ta vojska mogla sorazmerno največ škoditi ravno madjarskemu narodu, če bi padlo prezgodaj preveč madjarske inteligence. Razumljivo, čim primerjamo število madjarske in drugorodne inteligence v deželah sv. ogrske krone, posebno pa še število inteligence ki je baie tudi del te enovite posesti. Koliko bolj razumljivo, če število madjarske inteligence primerjamo s številom avstrijske inteligence. Kakšen pogled v — bodočnost!

Z madjarskega stališča je nesoglasje v krvnih žrtvah gotovo umljivo, če pa je s stališča celokupne širne domovine pravično, to pa sodi, kdor veš in moreš. Kajti stoji pribito, da bi morali vsi brez razlike najmanj enako krvnega davka žrtvovati, ako ne celo več, čim več prednosti in ugostnosti kdo sicer uživa v državi! Enakosti v denarnih vprašanjih pa se Ogrska upira, ko prepriča avstrijski polovici dve tretjini skupnih stroškov.

Kako je s kruhom, to čuti danes že vsak avstrijski vrbec, kako bi potem ne navedel — kruholed. Zato pa ni čuda, da so izgubili vero v dualistično sestavo monarhije celo Nemci.

Dualizem.

Poslanec Schrafft pravi v »Reichsposti« z dne 4. aprila: »Ogrski ministrski predsednik grof Tisza, ki dobi vedno pravi razraz za jasne misli, se je izjavil: Avstro-Ogrska vzdrži do zadnjega moža in žitnega zrna. V Avstriji smo pričakovali, da se bo zato tudi ukrenilo kaj primernega in da se enoisto kakor v Nemčiji vpletje za čas vojske žitni monopol. Pa se ni zgodilo. V Avstriji smo dobili vojno žitno za drugo, ki se bo gotovo razvila v dejanski monopol. Zveze z Ogrsko pa ni«.

Niti najmanj ne dvomim, da ne bi preskrbela Ogrska s svojimi preostanki avstrijskega prebivalstva. Kapitulacija Avstrije pred sovražnikom vsled pomanjkanja hrane bi za Ogrsko gotovo imela najmanj iste posledice kakor za Avstrijo. Tega Tiszi pač ni treba šele praviti.

Toda na nekaj bi rad opozoril. Tako kakor se čuti vojak v vojski najvarnejše iz lastne koristi le pod krepkim enotnim vodstvom, tako se mora tudi enotno ravnanje s civilnim prebivalstvom, kadar postane po nesrečnem poskusu sovražnikove del bojujoče se množice. — Nihče ne dvomi nad dobro in pošteno Tiszovo voljo deliti z Avstrijo vse stiske in nevarnosti v bojnem jarku in v zasebnem državljanem življenju. Toda treba se je tudi poslužiti nujnih oblik, da se zagotovi možnost enakega ravnanja. Nič bi ne bilo neprijetnejše kakor dvigajoče se nezaupanje ali celo ugotovitev neenakosti. Zato menim, da se mora, če se že ne da v Avstro-Ogrski udeležiti enotni monopol za žito in moko, v obeh državah vsaj enako ravnanje. To enovitost, pa je treba hkratu urediti s pomočjo osrednjega primerne aparata na tak način, da se že naprej izključijo tožbe o neenakem ravnanju«.

Ko se spominja »Grazer Volksblatt« 27. marca Wagnerja, slovitega narodnega ekonoma v nemški državi, pravi ta list, da smo pri nas že marsikaj »posneli« kar so bili preizkusili v Nemčiji po njegovem vplivu. Dostavlja pa:

»Žal da ne moremo povsod pokazati istih srečnih uspehov, tako da morajo politiki z resno skrbjo proučevati vzroke — neuspeha. Morda tiči najgloblji vzrok v tem, da nimamo v donavski monarhiji enotnega gospodarstva in da nam manjka pripomočkov, s katerimi bi prisilili Ogre da bi svoja žitna polja bolje in plodonosneje obdelovali. — Sicer pa se je že davno šepetalo o tem, da navajajo oficijalni ogrski podatki o žetvi previsoke številke. V tem vojskem letu se potrjuje ta govoričica. Danes vemo, da zaostajajo resnični žetvini uspehi daleč za oblastveno cenitvijo. Le ti napačni podatki pa niso najzadnje povzročili, da se je uvidelo, da se nočejo uresničiti nade glede zaloga, da je bila zopet Ogrska tista, ki je zakrivila, da so prišle marsikateri odredbe prepozno, n. pr. odstranitev carine. — Kako slaboten je naš gospodarski vpliv na našega brata onstran Litave, o tem se bomo mogli šele tedaj natančno prepričati, ko pride pred parlament vsa korespondenca, ki sta si jo bili izmenjali obe vladi o vprašanju prehranitve. Da se dualizem v tem vojnem času nikakor ni obnesel da je nasprotno le zavlekel in onemogočil vsak resen ukrep, to morajo priznati celo tisti, ki so pred nekaj meseci (o novem letu op. ur.) pozdravili s »hura« grofa Tisza slavošpev na čast dualizma«.

V sili se izkaže pravi prijatelj, se izpriča ljubezen brata. Ogrsko ljubezen izpričuje navedena odredba in pa njen nastop v želočnem vprašanju. Ako dodamo še finančno nagodbo, ki nalaga avstrijski polovici dvjetretjinsko težo izdatkov, potem moramo z upravičenostjo trditi: dualizem je čisto kar enostranska gola sebičnost. V trojem oziru: prvič v denarnem, drugič krušnem in tretjič v krvnem davku. Kaj naj porečemo onemu, ki zahteva za obilico prednosti in predpravice še posebno nagrado po vojski? Posebno tedaj, če pomislimo na sramotno število sleparjev pri vojaških dobavah tam zadaj za Litavo?

Nova Avstrija.

In tako vprašamo z vso resnobo v resnem trenutku, kakor ga monarhija še ni doživela: Ali je dualizem pravno vzdržljiv, če se ni niti praktično obnesel v največji sili?

Mi pravimo in smo vedno trdili, da ne! Treba je bilo grozne vojne, da je prodrlo na dan šele spoznanje, kje je zdaj globlji vzrok, da državni aparat ne deluje taklo, kakor bi hotel z vsem srcem vsak pravi patriot. V največji sili, ki se pride, se predi, ker se mora, ustroj vse naše domovine temeljem ene velike socialne vrline z imenom — »justitia distribuens« (sorazmerna pravičnost). Svetovna vojska popravila napake izza l. 1867 in 1868 ko se je vpeljal dualizem in ustvarila hrvaško-ogrsko nagodbo. Vstani, vstani Nova Avstrija, ti želja naših želj in prejšnjih dni, up naš prihodnjih! Da bi bila res eno veliko telo, lepo in dobro.

Slučje iz vojne.

Tragedija francoskega stotnika. »Matina« poroča: Stotnik Herail, ki je v jezi ustrelil svojo ženo, ker mu je kljub prepovedi armadnega vodstva sledila v armadni pas v Compiegne, je bil pred pariškim vojnim sodiščem oproščen. Gospa je stotniku meseca novembra sledila na bojišče in se nikakor ni hotela vrniti domov, čeprav jo je stotnik zaklinjal, da naj gre domov. Ko nečeno je polkovnik polka obsodil stotnika s 15 dni zapora in mu je zagrozil, da mu odvzame častno legijo. Stotnik se je radi tega tako razburil, da je svojo ženo, ki je

zakrivila to odredbo, v jezi ustrelil. Oddal je unaj šest streliv iz samokresa. Žena je obležala na mestu mrtva.

Belgrad — jugovzhodni Reims. Niski korrespondent niškega »Corriere della Sera« poroča o življenju v srbskem glavnem mestu med drugimi sledeče: Belgrad si je že nekoliko opomogel od vojne mrzlice, ki je grozila mesta več mesecev. Ljudje, ki so že 29 dni uživali dobrote miru, so mislili, da bo trajalo to večno. Kar so zopet začeli padati na mesto granate: pričelo se je novo bombardiranje. Edini vlak, ki vozi po enkrat na dan iz Nisa v Belgrad se blizu glavnemu mestu. Če se uniči še ta proga, bo Belgrad odrezan od sveta. Osebnih vlak se mora ustaviti sedaj v Topčiderju, približno 5 km pred mestom. Belgradski kolodvor je razrušen, tiri uničeni. Izraza se bojazni, da bo vsled pomanjkanja premožnosti železniški promet sploh nemogoč. Na kolodvoru v Topčiderju se takoj zaslili grmenje topov iz neposredne bližine. Potniki se temu močno čudijo, ker se splošno meni, da vlada na srbskih tleh povsod mir. Pred kolodvorom je opaziti veliko močvirje, ker so vsled ponovnih poldnevov četi in poplave vseh treh rek pota uničena. Iz tega močvirja se dviga en avtomobil in približno tucat z volovi vpreženih voz: to je vse, kar je na razpolago za prevoz s kolodvoru v mesto; hočeš nočeš se je treba zaupati enemu teh vozov. Že pri prvem cestnem ovinku, ko se bližamo Belgradu, se zapazijo v mestu eksplozivne granate. Vidi se razstreljeni železniški most čez Savo, ob orežju pa razvaline tega mestnega dela, ki je bil poprej najbolj obljuden. V okrožju dveh kilometrov nič drugega kakor razvaline; belgrajski kolodvor je kup razvalin. V mestu se vrača dolga karavana vračajočih se beguncev, ki je bila tik pred mestom ustavljena od čete novih beguncev, ki zopet zapuščajo mesto. Visoko naloženi vozovi vračajočih se beguncev se obrnejo in prične se nov beg. V mestu padajo pa med temi tucati hiš v razvaline, granate padajo na Terazijo, najlepšo promenado srbske metropole. Po praznih cestah žvižga veter, običajni gost Belgrada v mrzlejših letnih časih, edini gost, ki je ostal zvest temu žalostnemu mestu.

Razne politične vesti.

Zopet nenavadni zvoki od madjarske strani. Ogrski državni poslanec Rudolf Brandt je priobčil v »Budapester Tagblattu« članek o »možnosti bodočnosti«, v katerem izjavi, da so dogodki svetovne vojne omajali celo vrsto ukoreninjenih sodb in naziranj ter da so nam postavili pred oči nove razvoje bodočnosti, kakršne bi bili še pred kratkim označali za fantastične. Da si je bilo pričakovati te vojne, vendar je prinesla presenečenje na presenečenje. Ni bilo pričakovati, da bo nam in Nemčiji stala nasproti tako silna koalicija. V veliko presenečenje so bila razkritja o postopanju Anglije, a v še večje to, da je Japonska posegla vmes! Pa tudi neutralsci, do katerih so se gojile tolike nade, so prinesli mnogo razočaranj. Slednjič da je presenetila tudi Turčija s svojo napadalno silo.

Pa tudi militarna izkustva so bistveno izpremenila marnikateri nazor izpred vojne. Po vsem, kar smo doživeli, bi mogli sklepati z neko pravico, da tudi konec vojne in bodoči čas prineseta marsikatero presenečenje. Nu, avtor se neče ukvarjati s proročanjmi, ampak hoče le čisto na kratko opozoriti na nekatere možnosti razvoja, ki se mu vidijo kot potreben pouk iz te vojne. In ta pouk bi bil po mnenju rečenega ogrskega poslanca:

Pred vsem je imenovati veliko dejstvo, ki smo je mi pripadniki avstro-ogrskemu monarhiji posebno močno občutili. Ta vojna je namreč pokazala, da ta državna tvorba ima le tedaj nade v bodočnost, če vsi narodi trdno drže skupaj in ako se njihove želje vpeštevajo v toliko, da bodo svoj obstanek do zadnjega stavljali v okvir monarhije in ga trajno spojiteli ž njim. Po vojni mora priti čas, ko se bodo morali državni tu in tam drugače poučiti, ako se nečijo pozneje izpostaviti pred zgodovino očitano, da niso izpoznali znameniti časa ter da so položaj naše, po tolikih narodih objudene države notri med mogočno delujočimi narodnimi idejami sedanjosti oteževali na način, ki ga ne bo možno brniti!

Domače vesti.

Črnovojniki rojeni leta 1896., so pozvani pod orožje na dan 15. aprila in ne 16. aprila, kakor je bilo včeraj napačno navedeno v notici.

Penzionirana generala. General infanterije Hugo Meixner von Zweienstamme, poveljnik 10. armadnega zbora, in generalni major vitez Troszowski, poveljnik 5. artiljerijske brigade, sta v pokojenu. Vodstvo 10. armadnega zbora je prevzel iml. Martiny.

Maksimalna cena za petrolej. Centrala za petrolej poroča: Vojno ministertvo je izdalo ukaz glede maksimalne cene petroleja. Detajlist na deželi ne sme petroleja dražje prodajati nego po 64 v liter, v mestih pa ne dražje nego po 62 v. Trgovci posredovalci ne sme imeti več dobička, nego 5 kron pri sto kilogramih.

Državne revizije kot preteve za doseženje prenikljivih cen pri zasebnih prodaj. Dogaja se, da nepošteni elementi, ki se navadno izdajajo za begunce, lahkomiselno manj inteligentnih ljudi in krogov prebivalstva na goljufiv način v svoj prid izkoriščajo s tem, da jih pod pretevo, da namerava vojaška uprava ali kaka civilna

oblast izvršiti revizicijo posameznih potrebščin — bodisi brez vsake odškodnine, bodisi proti manjši odškodnini, kakor je predmet vreden — do tega pripravijo, da v svoji posesti se nahajajoče blago in predmete različnih vrst, kakor: živila, koristno živino, kovinske predmete itd. za prenižene cene oddajo. Proti takim osebam, kojih ravnanje nosi znake pod občni kazenski zakon spadajočega delikta, se bo z vsoto strogo postopalo. Občinstvo pa se pred goljufivim počenjanjem teh ljudi stvari z vsem poudarkom, ter obenem ponči, da se, kakor je iz zadevnih zakonov in ukazov razvidno, vsaka oblastvena revizija gotovih potrebščin vrši le proti odškodnini, ki se določa ali se določi na način, ki izključuje vsako oškodovanje občinstva.

Kako »študirajo« izvestni ljudje vprašanje pomanjkanja živil! S tem gotovo ravno sedaj krvavo potrebnim študijem se bavi sedaj dunajska »Neue Freie Presse«, to znano glasilo — borzijancev in milijonarjev. Da bo vspeh študija tem temeljiteji, je poslala tja ven med ljudstvo svoje lastne poizvedovalce. Početje je gotovo hvaljevredno, ali mala ključka je tu vmes, ki blagin in ljudomilim gospodom zapira pot do tistega vspeha, ki bi bil res koristen. Imajo namreč ti gospodje svoje posebne pojme o — ljudstvu, tako, da iščejo »ljudstva« le tam, kjer tudi sedaj — dobro in obilo le. Neki Amerheimer je n. pr. zasledil imenitno dejstvo, da je v Demelovi slastičarni na Dunaju še vedno dobro preskrbljeno, iz česar izvaja zaključek, da se »Dunajčanom« ni bati pomanjkanja. Ergo: nič ni res, da bi bilo vprašanje prehrane ljudstva tako nevarno in pereče! »Neue Freie Presse« je poizvedovala tudi pri ravnatelju odličnega evropsko znanega hotela »Bristol« in raznih velikih restavrantov na Dunaju ter je dobila tolažljivo zagotovilo, da je Dunaj dobro preskrbljen z živilji! Na jedilnem listu v hotelu »Bristol« je zasledil »Pressin« raziskovalec še vedno kakih 50 različnih jedil. Ergo... ljudstvo je dobro preskrbljeno...! »Arbeiter Zeitung« persiflira »studij« »Neue Freie Presse« tako-le: »Neue Freie Presse« meni še vedno, da je vprašanje prehrane ljudstva le vprašanje tistih zgornjih »desettisočev«. Ali je Dunajčanov, ki ne jedo v hotelu »Bristol«, niti ne v raznih restavrantih. Vendar pa je nade, da napravi »Neue Freie Presse« morda korak dalje do izpoznavanja, da na Dunaju ne žive samo plemstvo, buržoazija in srednji stan, ampak tudi proletarijat, da je torej tudi delavskih krčm in ljudskih kuhinj! Kako se veselimo že sedaj na uvodnik, v katerem priobči »Neue Freie Presse« svojim čitateljem to — razkritje! — Tako je tudi v Trstu! Kdor hoče vedeti, kako se sedaj prehrana resnično ljudstvo, oziroma, kdor hoče z resno voljo študirati vprašanje prehrane ljudstva, ta ne sme iti poizvedovat v znane slastičarne na Acquedotto ali na Barriero! Od tam more pač odnesti sladka usta in sladko pomirjenje, da stvar ni tako resna, ne more pa tam dobiti razumevanja za resnost položaja, v katerem se nahaja — ljudstvo.

Za župane. Mariborski »Straži« piše neki slovenski župan: Čez župane se sicer veliko zabavlja, a to jim mora vsakdo pripoznati, da imajo posebno v sedanjem vojnem času izredno veliko opravila. Vse oblasti se poslužujejo župana kot svojega izvršilnega organa, ali vsaj kot svojega poštenelega pota. Vsaka pošta prinaša županu novega dela in novih naročil. Ako imamo župani toliko dolžnosti, se nam morajo pripoznati tudi pravice, kajti plačila za dela v »renesenem delokrogu« itak ne dobimo nobenega. In prva izmed pravic bi bila, da se nas ne smatra samo kot poštno pote in raznaševalce uradnih naročil, ampak tudi kot zaupnike ljudstva. Kadar je treba za ljudstvo spraviti kako podporo ali kako olajšavo, se redno ne povprašuje onih, ki so zaupniki ljudstva, ki poznajo ljudi in njih razmere, ampak orožnike. Tako prihaja, da moramo mi opravljati same sitne reči, a orožniki imajo odločevati o tem, ali dobi kdo kako podporo ali ne. In vendar je znaio, da orožniki, ker so tuji ljudje in se navadno še hitro menjujejo, ne poznajo ne kraja ne ljudi, ne razmer. (Tu je nekaj stavkov cenzura črtala). Ako hoče dežela koga oprostiti bolniških stroškov, se ne terja od župana spravevati o prošnji; ako hoče kdo podporo radi toče, ne velja cenitev župana ali civilnih moči, ampak žandarjeva; ako hoče kdo oprostiti ali odpusta od vojaščne radi rodbinskih, gospodarskih ali delavskih razmer, se župan ne vprašuje. Kot zaupnik ljudstva pa niti župan krivdo za vsak neuspeh. Sedaj so na redu prošnje za podporo osebam, ki so jim vzdrževalci poklicani pod orožje. Ljudje se čudijo, zakaj ta dobi ali oni ne. Župan, ki pozna dobro vse razmere v rodinah in v okraju, ni vprašan. Za to se ga naj tudi ne dolži, češar ni zakrivil. Oblasti pa bi storile dobro, ako bi se v vseh slučajih, v katerih je treba dobrega znanja krajevni razmer, obratelo edino le na župane.

Po vojni se bodo vojaški konji oddajali zasebnikom. Ko se sklene mir med vojskujočimi državami, odstopi vojaška uprava večje število konj poljedelskemu ministertvu. Da se dobi vpogled, koliko konj se rabi za zasebno porabo, zbira poljedelsko ministertvo že sedaj potrebne podatke. In radi tega je ministertvo izdalo na posamezne namestnike odlok, po katerem se občinam naroča, da morajo takoj, ko na tanejo zopet redne razmere, po očati političnim oblastem, koliko vojaških konj bi občani rabili, oziroma nakupili. Gre v glavnem

za to, da se ugotovi, koliko konj bo primanjkovalo na deželi z ozirom na število konj pred vojno. — Graška trgovska in obrtna zbornica je že izdala na svoje člane in posamezna industrijska podjetja poziv, da naj že sedaj naznanijo zbornici, koliko vojaških konj bodo rabili po končani vojni. Da ne bodo naši kmetje prikrajšani, je priporočilo, da občine zberejo pravočasno in zanesljivo podatke, koliko konj primanjkuje v posameznih občinah.

O ranjenih, odnosno bolnih vojakih. V pomožno bolnišnico v zavodu »Avstro-amerikane« Nikolaj Gavinel 5. domobranskega pešpolka (doma iz Kopra) ter črnovojniki Fran Klemenčič, Anton Decaro, Fran Lipanc, Truskalter in Fran Cubrann, ki so vsi bolni. Odpuščenji so pa bili iz te pomožne bolnišnice Konstantin Mačura 2. bosansko-hercegovega pešpolka, Peter Komasec 22. pešpolka, Demitrij Pavić 2. bosansko-hercegovega pešpolka in Josip Dražina 22. pešpolka ter črnovojniki Anton Gutsch in Andrej Godina.

V mestno bolnišnico so bili sprejeti orožnik Ivan Curk, Nikolaj Bijelić 100. pešpolka Anton Perosa 97. pešpolka, orožnik Josip Korlević, Anton Brišček 97. pešpolka, Valentin Furlan 20. lovskega bataljona, Homer Gallico 5. trdnjavskega topničarskega polka ter črnovojniki Dominik Con, Fran Figač in Josip Koainig. Odpuščenji so pa bili iz mestne bolnišnice Nikolaj Gavinel 5. domobranskega pešpolka ter črnovojniki Anton Delcaro, Andrej Truskalter, Fran Lipanc, Fran Klemenčič, Fran Lederer, Ivan Franza in Ignac Eisler.

Koristen pouk za bodočnost. S 15. t. m. zaključili gledališče v Osijeku svojo letošnjo sezono. Tem povodom je napisala »Hrvatska Obrana« v Osijeku nekaj opazk, ki vzbujajo reminiscence na zadnjo sezono našega slovenskega gledališča v Trstu. Konstatuje namreč, da je bila letošnja sezona najslabša, odkar obstoji gledališče. »Temu so — pravi — res krivi tudi vojni dogodki, ali krivo je tudi diletantsko vodstvo gledališča. Za sedaj pravimo le, da je bilo neodpustljivo, da se je sprejela odgovor... (slediti dve imeni), dveh najboljših sil, kar smo jih imeli. Istotako je naravnost smešno, če kateri članov izjavljajo, da z G... ne igrajo. Gosp. G. je umetnik redkih vrst in kakorim ne more v njegovih ulogah nihče tikomovati tu v Osijeku. Slednjič pa, kako prihajajo obiskovalci gledališča do tega, da bi radi kakih malenkostnih intrig ne smeli uživati na umetnosti tega igralca? — Kakor rečeno: te opazke vzbujajo spomine na izvestne dogodke v zadnji sezoni našega gledališča, ki so istotako zakrivil, da se je sezona — zlasti finančno — tako slabo zaključila. Sedaj je sicer vojna in miroviti mora naše delovanje v socialnem življenju in na kulturnem polju. Ali čim mine ta čas težkih iskušenj, mora takoj zastaviti zopet naše narodno delo in vrata našega gledališča se morajo zopet odpreti! Se morajo, ker v mestu, kakršno je Trst, potrebujemo take kulturne institucije kakor siromak kosčka kruha. Tudi spomini na zadno neuspelo sezono nam ne morejo odvzeti tega prepričanja, ko vemo, da krivda ni bila v tem, da bi te institucije manjkali ekzistenčni pogoji. Četudi skromno, ali pošteno se že da izhajati pri nas toliko v artističnem, kolikor tudi — ob podpori znanih narodnih dobrotnikov — v finančnem pogledu. Neizogibni pogoj pa je, da ne pademo zopet v pogreške, na katere namiguje »Hrvatska Obrana«. Ne letajmo previsoko, vendar pa v primerni višini — vedno resni in dostojanstveni!

Fratelli Rauber
Trst, ul. Carducci 14 (ex Torrente)
Zaloga ustrojenih kož
Velika izbira potrebščin za čevljarje. — Specijaliteta potrebščin za sedlarje.

Prva tržaška tovarna
brusnih kamnov, smirka
in »corundum«
G. Pilotti-Trst
Pisarna: Riva Pescatori 14, Tel. 15-25

Odlikovani čevljarški mojster
Viktor Schenk
maloprodaj obnavlja o. hr. dek. z orožniškega polja
priporoča svoje zaloge raznovrstnega obnavlja za gospe, gospe kakor tudi za otroke.
Prodaja najboljšega
velikih Freda, Globa, cavalier in Cir.
Metodo mazila.
Trst, Belvedere 32

POZOR! Vsed nastalih razmer sem v stanu prodajati v »ČRNEM GRABNU« izborno VIPAVSKO vino po 24 stotink 1/4 litra. ISTRSKO vino po 24 st. 1/4 l. — PRISTNI TERAN po 32 st. 1/4 l.

MALI OGLASI
se računajo po 4 stot. besedo.
Mastno tiskane besede se računajo enkrat več. — Najmanjša pristojbina znaša 40 stotink.
Zaloga olja, jesiha in mila, dnevno 150 K dohodkov, proda se radi odhoda za kron 15.000. Pojavila: E. Collarisch, kavarna Corso. 403

Službo sluge dobi takoj v tokarni »Edinost« izvršeni mehanik ali kovač. — Ponudbe sprejme vodstvo tiskarne. 4-6

Deklica bi rada sprejela katersobno službo. Naslov pove lns. odd. Edinosti. 401

Oglase, poslana, osmrtnice in vsa naznana je posiljati »Inseratnemu oddelku« »Edinosti«, Trst, ulica Sv. Frančiška št. 20

Dr. PECNIK
Dr. PETSCHNIGG
TRST, VIA S. CATERINA ŠTEV. 1.
Zdravnik za notranje (splošne) bolezni 8-9 in 2-3 in specijalist za kožne in vodne (splošne) bolezni: 11-12-1 in 7-7-1/2

Zaloga tu in tuzemskih vin, špirita, likerjev in razprodaia na drobno in debelo
Jakob Perhau
Trst, Via delle Acque št. 6
(Nasproti Caffè Centrale).

Velik izbor francoskega šampanja, penicil dezer-talnih italijanskih in avstro-ogrskih vin. Bordeaux, Burgunder, renskih vin, Mesella in Chianti. Rum, konjak, razna žganja ter posebni pristni tropinovec slivovec in brinjavac. Izdelki I. vrste, došli iz dotičnih krajev. Vsaka naročba se takoj izvrši. Razpošila se po povzetju. Ceniki na zahtevo in franko.
Razprodaja od pol litra naprej.

Odlikovana pekarna in sladščičarna
Josip Semolič, Trst
ulica Istituto št. 5

Odlikovana z zlato kolajno in častno diplomom na razstavi v Firence
Peče se fia in navaden kruh trikrat na dan. Izbera sladice, vina v st. klenah, prepečenec (bi cotti) in konfekture itd. **Sprejema naročila za poroke in krste ter vsakršno pedvo ter postraže tudi na domi — ZMERNE CENE.**

Dr. HORVATH
TRST, CORSO ST. 17
Specijalist za KOŽNE in SPOLNE BOLEZNI
ŠIBKOST in NERVOZNOST
za BOLEZNI v NOGAH in SKELETIH.
Sprejema od 11-1 pop. in 4-6 zvečer ob nedeljah od 10-1.

Dnevnik »Edinost« v Trstu
je izdal in založil naslednje knjige:

1. »VOHUNA«, Spisal I. F. Cooper. — Cena K 1.60.
2. »TRI POVESTI GROFA LEVA TOLSTEGA«, — Cena 80 vin.
3. »KAZARI«, Spisal L. N. Tolstoj. Poslovenil Josip Klatič. — Cena K 1.60.
4. »PRVA LJUBEZEN«, Spisal I. Sjergjevič Turgenjev. Poslovenil dr. Gustav Gregorin. — Cena 1 K.
5. »POLJUB«, Povest iz gorskega življenja češkega ljudstva. Spisala Karolina Světa. Poslovenil F. P. — Cena 80 vin.
6. »BESEDA O SLOVANSKEM OBRDNEM JEZIKU PRI KATOL. JUGO-SLOVANI«, (Malo odgovora na škola Nagla poslovno pastirsko pismo v pouk slov. ljudstva.) — Cena 80 vin.
7. »IGRALEC«, Roman iz spominov mladeniča. Ruski spisal F. M. Dostojevski. Poslovenil R. K. — Cena K 1.60.
8. »JURKICA AGICEVA«, Spisal Ksaver Šandor-Gjalski. Prevel F. Orel. Cena K 2.—
9. »UDOVICA«, Povest iz 18. stoletja. Napisal I. E. Tomič Poslovenil Stefan Klavž. Cena K 1.60.
10. JUGA, historičen roman. Spisal Prokop Chocholoušek. Poslovenil H. V. Cena K 3.—
11. »VITEZ IZ RDECE HIŠE«, (Le Chevalier de Mais'n rouge.) Roman iz časov francoske revolucije. Spisal Aleks. Dumas star. Prevel Ferdo Perhavec. — Cena K 2.50.

Ljubljanska kreditna banka
podružnica v Trstu
Centrala: Ljubljana. Podružnica: Split, Celovec, Sarajevo Gorica in Celje.
ulica Caserma št. 11. Telefon: 5-18.
Kaznjena je odprta od 9-12 1/2, 2 1/2, -5
Izvršuje najbolje vse v bančno stroko spadajoče transakcije.
Vloge na knjižice obrestuje 4 1/2 % etto
(rentni davek plača banka iz svojega)
Vloge na tekoči in žiro-račun najbolje po dogovoru.
Sprejema borzna naročila za vse tu- in tuzemske borze
Brzjavni naslov: Ljubljanska banka.

RESTAVRACIJA BALKAN (Piazza Caserma) POZOR!

D. KORSANO
Specijalist za sifilitične in kožne bolezni
Ima svoj ambulatorij
v Trstu, v ul. S. Lazzaro št. 17, I.
(Palazzo Diana)
Za cerkvijo Sv. Antona novega.
Sprejema od 12. do 1. in od 6 do 7 pop. ženske od 5 do 6 popoldne.

Umetno-fotografični atelje
Trst, ulica del Rivo št. 42 (prilifce) Trst
Izvršuje vsako fotografično delo kakor tudi razglede, posnetke, notranost lokalov, porcelanaste plošče za vsakovrst. spomenike.
POSEBNOT: POVEČANJE
VSKE FOTOGRAFIJE
Radi udobnosti gosp. naročnikov sprejema naročbe in jih izvršuje na domu, ev. tudi zunaj mesta po najzmernejših cenah.

Trst, ul. del Rivo šte. 42.

ZDRAVNIK
Med. Dr. Karol Perničič
ordinira od 11-1 pop.
Trst, ulica Bonomo 3/II. (nasproti Dreherjeve pivovarne).

Ces. kr. priv.
Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu
ustanovljena leta 1838.
Zavarovanja proti škodi, povzročeni po ognju, strel in eksplozijah.
Zavarovanja steklenih plošč proti razbitju.
Zavarovanja proti tatvini z vlomom.
Zavarovanja pošiljatev na morju in po suhem.
Življenjska zavarovanja v najrazličnejših kombinacijah.

Delniška glavica in rezerve dne 31. decembra 1912 K 175.540.187-98
Stanje zavarovalne glavice na življenje (31. 12. 1912) K 534.593.429-80.
Odkar obstoja družba, je bilo v vseh branah izplačano na škodah K 758.460.366-88.
Zastopstva v vseh deželnih glavnih mestih in važnejših krajih Avstro-Ogrske monarhije.

TISKARNA EDINOST
Telef. 11-57 TRST Telef. 11-57
ul. sv. Frančiška As. 20

Izvršuje tiskarska dela v najmodernejšem slogu, bodisi v p. lprostem ali večbarvnem tisku in po zmernih cenah. — Vizitnice, vabla, memorandum, zavilke, dopisnice, okrožnice, pismeni papir, trgovske cenike itd. P. n. naročnikom ugodi z izvršenjem naročila v najkrajšem času